

SAŽETAK

Stanovništvo otoka Paga vrlo je staro, jer odavno nije bilo na otok znatnije imigracije. Ono živi u tradicionalnim endogamnim populacijama. Zbog toga se može smatrati da današnja djeca otoka predstavljaju potomke onih koji su bili godine 1938. tamo izmjereni u dobi školske djece.

Autori su raspolagali s podacima mjerenja visine i težine školske djece iz godine 1938. izvršenom u svim školama otoka. Za usporedbu su pribavili podatke o visini i težini školske djece koju su izmjerile zdravstvene stanice godine 1968. Suvremeni materijal o djeci manje je potpun, nego materijal iz godine 1938. Danas naime zdravstvene stanice mjere samo djecu prvoga i četvrtoga razreda, a tim mjerenjem uopće ne zahvate djecu od 8 godina, dok djecu od 7, 9 i 10 godina izmjere samo ukoliko se nalaze u prvom, odnosno četvrtom razredu. Materijal iz godine 1938. predstavlja svu djecu koja su tada polazila u školu.

I djeca iz godine 1938. i suvremena djeca razvrstana su u dobne grupe po godinama života te su za svaku godinu izračunane srednje vrijednosti i standardne devijacije visine i težine. Uspoređivanje prosječnih vrijednosti visina predstavlja tabela I, a težina tabela II. Suvremene su djevojčice i dječaci i viši i teži od svojih vršnjaka od pred 30 godina. Razlike iznose za djevojčice od 7 godina 4,0 cm i 1,4 kg; djevojčice od 9 god. prosječno su više za 5,8 cm, a djevojčice od 10 god. više su za 7,7 cm i teže za 5,4 kg. Suvremeni sedmogodišnji dječaci viši su od svojih vršnjaka prosječno za 4,9 cm i teži za 2,8 kg, devetogodišnjaci za 9,2 cm i 6,7 kg, a desetogodišnjaci za 7,3 cm i 5,3 kg. Razlike u vrijednostima statistički su signifikantne. Srednje vrijednosti visine i težine predočene su i na grafikonima 5. i 6.

Varijacione krivulje serija naše djece prikazane su na grafikonima 1, 2, 3 i 4. Na svima se vidi da su se pomakle cijele krivulje prema većim vrijednostima, da su u nekim serijama današnji najmanji visoki, odnosno teški kao raniji prosjek njihovih vršnjaka, a cjelokupna varijabilnost visina i težina suvremene djece da je veća.

Uspoređivanjem s visinama ostale djece iz zapadnih krajeva Jugoslavije uočeno je da su paška djeca i ranije i sada nadvisivala djecu Slovenije i Hrvatske, a suvremeni desetogodišnji dječaci Paga da se podudaraju sa svojim vršnjacima iz Rijeke i iz Slovenije. Iz te je činjenice slobodno pretpostaviti, da će mjerenja odraslih Pažana pokazati visok stas prema ostalom stanovništvu.

Sekularna akceleracija visine i težine koju smo ustanovili kod djece otoka Paga — na koji nisu kroz to vrijeme uneseni novi geni — dokazuje da su se prilike i uvjeti života toliko izmijenili, da su u brzini rasteanja, a vjerojatno i razvitku, izazvali znatne modifikacione promjene.